לולב וערבה פרק רביעי סוכה מג.

מסורת הש"ס

ויעבירנו ארבע אמות ברה"ר. הוא הדין דמצי למימר ויוליא מרשות היחיד לרשות הרבים אלא שברוב מקומות ועניינים אמרינן יש לחוש להעברת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון אם היה מונח בכרמלית או בקרפף או בגינה דאין כאן איסור הוצאה דאורייתא ויש כאן איסור העברה ברה"ר או הגביהו על מנת ליטלו ולא להוליאו ומלך להוליאו פטור משום הוצאה אם לא עמד לפוש בינתיים כדאמרינן במסכת שבת (דף ה.): **הא תקינו ליה רבנן ליטלו בכיסו.** כדקתני מתניתין התקינו שיהא כל אחד ואחד טוטל בכיסו ומתוך שלא התרת לו אלא בכיסו זכור הוא ולא אתי לאפוקי: **אלא ראשון.** דמשובה נטילתו דאפי' בגבולין חייב לא גזרו ביה רבנן לא בגבולין ולא במקדש אבל שאר הימים שאינו מן המורה אלא במקדש לא חשיבה נטילה דידהו וגזור ביה רבנן משום חומרא דשבת אף במקדש. ואם תאמר נמצאו ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה הא אותביה ביבמות (דף 5.): וענין שב ואל תעשה שאמי: **אי הכי.** משום דאיתיה בגבולין לא גזור ביה: **הא ידענא נמי.** לימי ב"ש ולראשון את השבת: **לא ידעינן בקביעא דירחא.** שמא אין י"ט עד למחר דהוה לן למעבד אלול מעובר: **אינהו.** בני א"י שעדיין מקדשין על (ג) הראיה: **לידמו.** להו אף בזמן הזה: **ומניא אידך.** מתניתין היא בסוף פירקין לעיל (דף מא.): **כיום אפי' בשבת.** דמשמע כל היום יום וקרא יתירא הוא דאצי למכתב בראשון: **ראשון אף בגבולין.** לאו מרבויא דרשי אלא ולקמתם ביום ראשון ולא פירש מקדש משמע אפי' בגבולין: **בראשון.** ה"א מיעוטא הוא כלומר בראשון לחודיה הוא דאמרינא לך ואף בשבת: **אלעריך קרא למישרא טלטול.** דרבנן עדיין לא נאסר טלטול בעולם ובא הכתוב להתירו כאן: **למכשירי לולב.** בא הכתוב ללמדך שמכשירי לולב דומין את השבת כלומר תיקונים ואפילו נקוצצו מן המחובר ולאוגדו: **ונאמר להלן ימים.** בלולב מה להלן ימים ולא לילות כדכתיב ביום הראשון: **כמלואים.** כדכתיב (ויקרא ח) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה וגו': סוכה מלואה כל היום ומלואים מלואה כל היום ליטב בעזרה ושלא לצאת תצאו כדכתיב [שם] ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים ונאמר [שם] תשבו יומם ולילה שבעת ימים:

תשבו

ויעבירנו ארבע אמות ברה"ר. ה"ה דמצי למימר ויוליאנו מרה"י לרה"ר אלא שברוב מקומות ועניינים אמרינן דיש לחוש להעברת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון אם היה מונח בכרמלית או בקרפף או בגינה דאין כאן איסור הוצאה דאורייתא ויש כאן איסור העברה ברה"ר אם הגביהו על מנת ליטלו ולא להוליאו ומלך להוליאו פטור אם לא עמד לפוש בינתיים כדאמרינן בכ"ק דשבת (דף ה.): כך פי' בקונטרס וטעם זה לא יתכן דגבי העברה נמי אם מתחילה נטלו על מנת שלא להעבירו ארבע אמות אע"פ שהעבירו אחרי כן לא מיחייב אם לא עמד לפוש בינתיים וטעם ראשון נראה מי נמי מרה"י לרה"ר לית להו היכירא וליכא למיגזר אבל ברה"ר זימנין דלאו אדעתיה ומעביר ארבע אמות: **הא** תקינו רבנן ליטול בביתו. כדקתני מתניתין ומתוך שלא התרת לו אלא בכיסו זכור הוא ולא אתי לאפוקי וכי תימא א"כ לתקנו נמי כל שבעה בכיסו כשחל בשבת יודע הגמרא דמהני קלת הואיל דראשון דאורייתא: **לא** ידעינן בקביעא דירחא. לאו משום דלא ידעינן דהא אמרינן בריש ביצה (דף ד.): להא דידענא ידעינן אלא עבור רבנן כאילו לא ידעינן משום גזרה דהתם דזימנין דגזרו גזרה ואתי לקלקולי וכפ' מקום שנהגו (פסחים דף נא.: ושם) דאמר ליה רב ספרא (לרבא) כגון אנא דידענא בקביעא דירחא כיצוב לא עבידנא במדבר מאי לא כמו שפירש בקונט' שהיה בקי בסוד העיבור דמ"מ אסור כדפרישי' אלא מפרש רבינו תם דהוה דייר היכא דמצו שלוחי תשרי וזימנין דאזיל בניסן היכא דמצו שלוחי תשרי וזימנין אלא מצו שלוחי תשרי דגזרינן ההוא דוכתא ניסן אלו תשרי ועבדינן תרי יומי כדאמרינן בסוף פ"ק דראש השנה (דף כא.): **אינהו** דידעי בקביעא דירחא אין הכי נמי. אין מתקנא זו קיימא דלתקון מסקינן כיון דלדידן לא דמי לדידהו נמי לא דמי (ובברייתא) דקתני מוליכין לולביהן לבית הכנסת מוקמינן בזמן שבית המקדש קיים ובגבולין וא"ת מאי שנא משופר דתנן פרק ד' דר"ה (דף כט: ושם) י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה וי"ל דשאני לולב שאינו אלא טלטול בעלמא וכיון דאשתרי במקדש לא החמירו במדינה אבל בתקיעת שופר איכא מעשה מכה ואחמור בה טפי ומיהו קשה דלאחר חורבן הקילו בשופר טפי מבלולב דתנן בר"ה (שם) משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי שיהיו תוקעין בכ"מ שיש בו ב"ד ולולב לא אשתרי כלל כדמסקינ' לקמן וי"ל דשופר שהוא לעלות זכרונם של ישראל לאביהם שבשמים לא רצו לבטל לגמרי וכיון דבחד ב"ד תקנו תקנו בכל מקום שיש בו ב"ד אע"פ שבזמן הבית אלא במקדש דוקא ועוד דבדין הוא דלולב יהא דומה בגבולין יותר משופר דכר"ה דלא ידיע קביעות החודש אלא בירושלים אבל י"ט דאשון דלולב היה ידוע אף בגבולין: **הראשון** מלמד שאינו דוחה **אלא** י"ט ראשון. מיימורא דה"א קא דרשי דה"א מיעוטא הוא כלומר בראשון לחודיה הוא דבו ביום וכפ' גיד הנשה (חולין ד' לא.) דרש היכך המיומנת שבירך למעוטי שמאל וכן העולה עולה לאשונה (פסחים ד' נח:) וחיכמין דאתיא ה"א לרבות כדאמרינן לעיל בסוף פרק השן (ד' מח:) גבי מוספת עיטוי דיום הכפורים האוכל לרבות את הנשים וגבי סוכה האוכל לרבות את הגרים כל אחד לפי עניינו: **וסוכה** נופה מגלן. דאי משום תשבו כעין תדורו מה דירה בין ביום בין בלילה דמהאי טעמא הוה מרבינן נשים מה דירה אנשים ואשתו אי לאו משום הכתא שאני הכא דמעטיה קרא בהדיא לילות דשבעת ימים משמע ימים ולא לילות דשבעת ימים מיהו למאי דקאמרינן נראה למי דומה קשה:

תשבו

מדבר שמצותו לדורות ואל יוכיחו מלואים שאין נוהגין לדורות ת"ל תשבו

ויעבירנו ארבע אמות ברה"ר והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה. ואקשינן אי הכי נינהו אפי' יום טוב ראשון, ושנינן יום טוב ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין, לא נזרו רבנן בביתו, אבל שאר הימים דליתנהו מן התורה בגבולין, גזרו רבנן לישלו בביתו. ואקשינן אי הכי דאיתיה הוא מן התורה בגבולין, האידנא נידחי לישלנו בביתו. ודחינן לא ידעינן בקביעא דירחא, ומספיקא לא דחינן שבת. בית הוועד לידעי בקביעא דירחא לידהו. ושנינן אין לידהו דידעי בקביעא דירחא האידנא נמי דחי, מדתנן בפרק לולב הגזול יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת, ובפירקין תנן כל העם מוליכין לולביהן להר הבית, ש"מ בזמן שבית המקדש קיים היו מוליכין לולביהן להר הבית. אחר שחרב בית המקדש היו מוליכין לולביהן לבית הכנסת. ונדחת האי סברא, דהא מקשינן לקמן, ושנינן לא אידי ואידי בזמן שבית המקדש קיים ולא קשיא, במקדש בהר הבית ובגבולין ובשאר המדינות בכנסת, ותרוייהו בזמן שבית המקדש קיים. יום ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין מנא לן. דתניא ולקחתם כל אחד ואחד. לכם משלכם, להוציא השאול והגזול. ביום ואפי' בשבת, לאיתויי מכשירי לולב ואליבא דר' אליעזר. ביום למעוטי לילות אליבא דרבנן, אבל לולב לא איצטריך קרא למישרי טלטול. ראשון ואפילו בגבולין. הראשון שאינו דוחה אלא אותו יום הראשון בלבד. סוכה שנוהגת בלילות כבימים מנא לן.

עין משפט
נר מצוה

ד א מיי' פ"ז מהלכות שבת הלכה יד:
ה ב מיי' שם הלי' יח:
ו ג מיי' שם הלכה י סמג עשין ע"ג ע"מ סי' מרנג סעיף ג:
ז ד מיי' פ"ו מהלכות סוכה [הלכה ה] והלכה ו סמג עשין מג עושין ע"מ סי' תלט סעיף ג:

רבינו חננאל

ויעבירנו ד' אמות ברשות הרבים. והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה. ואקשינן אי הכי נינהו אפי' יום טוב ראשון, ושנינן יום טוב ראשון, דאיתיה מן התורה בגבולין, לא נזרו רבנן בביתו. אבל שאר הימים דליתנהו מן התורה בגבולין, גזרו רבנן לישלו בביתו. ואקשינן אי הכי דאיתיה הוא מן התורה בגבולין. האידנא נידחי לישלנו בביתו. ודחינן לא ידעינן בקביעא דירחא. ומספיקא לא דחינן שבת. בית הוועד לידעי בקביעא דירחא לידהו. ושנינן אין לידהו דידעי בקביעא דירחא האידנא נמי דחי, מדתנן בפרק לולב הגזול יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת, ובפירקין תנן כל העם מוליכין לולביהן להר הבית, ש"מ בזמן שבית המקדש קיים היו מוליכין לולביהן לבית הכנסת. ונדחת האי סברא, דהא מקשינן לקמן, ושנינן לא אידי ואידי בזמן שבית המקדש קיים ולא קשיא, במקדש בהר הבית ובגבולין ובשאר המדינות בכנסת, ותרוייהו בזמן שבית המקדש קיים. יום ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין מנא לן. דתניא ולקחתם כל אחד ואחד. לכם משלכם, להוציא השאול והגזול. ביום ואפי' בשבת, לאיתויי מכשירי לולב ואליבא דר' אליעזר. ביום למעוטי לילות אליבא דרבנן, אבל לולב לא איצטריך קרא למישרי טלטול. ראשון ואפילו בגבולין. הראשון שאינו דוחה אלא אותו יום הראשון בלבד. סוכה שנוהגת בלילות כבימים מנא לן.

מסורת אור השלם

1. ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני יי אלהיכם שבעת ימים: ויקרא כג מ
2. בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת: ויקרא כג מב
3. ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת יי ולא תמותו כי כן צויתי: ויקרא ח לה

הגהות הב"ח

(א) גמ' ראשון אפילו בגבולים הראשון. נ"כ ובספרים דף ה מוקי זה לגימרא אמר: (ב) שם אתה אומר ימים ואפילו לילות לו אינו אלא ימים ולא לילות ודין הוא נאמר כאן ימים ואמר במלואים ימים מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפילו לילות לו כלך לדרך זו נאמר כאן ימים ונאמר להלן ימים מה להלן ימים ולא לילות אף כאן ימים ולא לילות נראה למי דומה דיון דבר קל"ל: (ג) רש"י ד"ה אינהו וכו' על פי הרמ"ה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ויעבירנו וכו' ושעם ראשון נראה. עיין עירובין דף לב ע"ב תוס' ד"ה הכא נאלון:

מוסף רש"י

אמר קרא ביום ואפילו בשבת. מדלא מיב בראשון, לדרשא אתא בכל יום שהוא ראשון לחג (שבת קלא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com